

Vaatu – toimijat

Katso vaatu-toimijoiden esittelyvideot VIP-verkoston nettisivuilta:

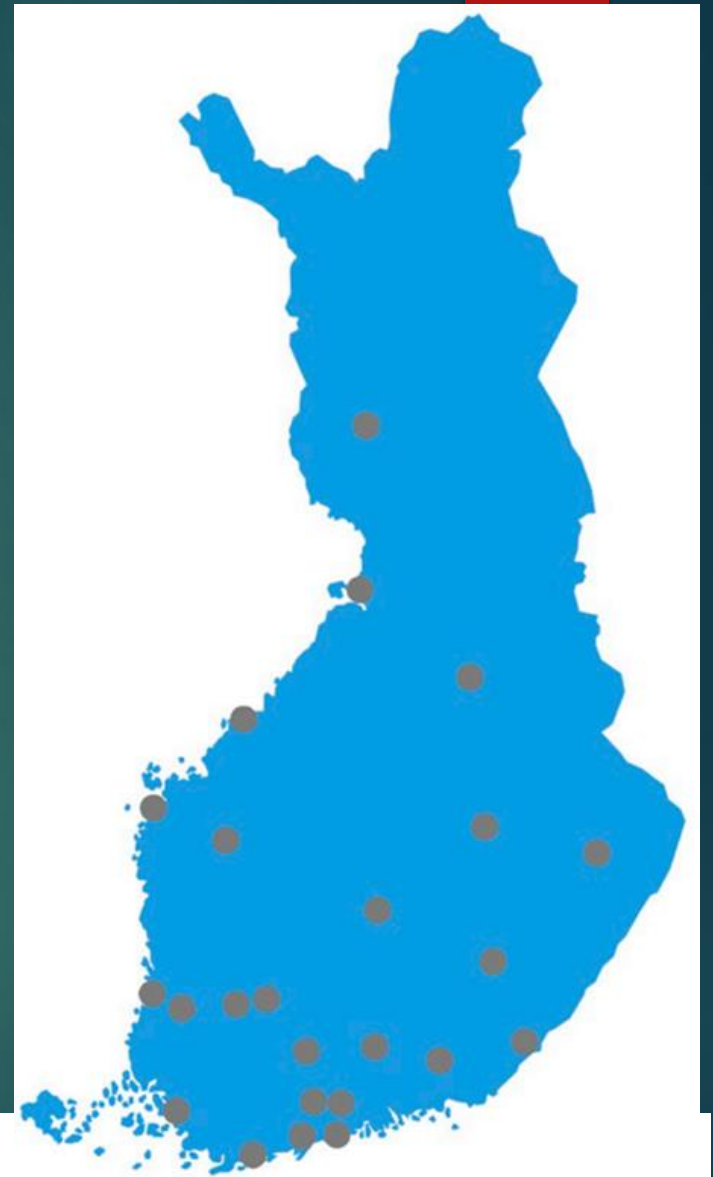
<https://vip-verkosto.fi/vaativa-konsultaatio/vaatu-toimijat/>

• Vaativa konsultaatio • VIP -verkosto •

Sairaalaopetus HYKS-alue

3.5.2023

Esityksessä esitellyt tunnusluvut perustuvat valtakunnalliseen sairaalaopetuksen tilastointiin päivältä 23.11.2022 sekä Äärelä & Huusko 2021 julkaisuun.

Kuvio 5. Sairaalaopetusyksiköt Suomessa.

(Okm:n julkaisuja 2017:34, s. 45)

Iltapäivän teemat

1. Yleistä sairaalaopetuksesta
2. Sairaalaopetuksen yksiköt HYKS/HUCS alueella
3. Konsultatiivisen sairaalaopetuksen kehittämishanke ja sen tavoitteet
4. Konsultatiivinen sairaalaopetus HYKS/HUCS sairaanhoitoalueella

Sairaalaopetuksen säädöserusta

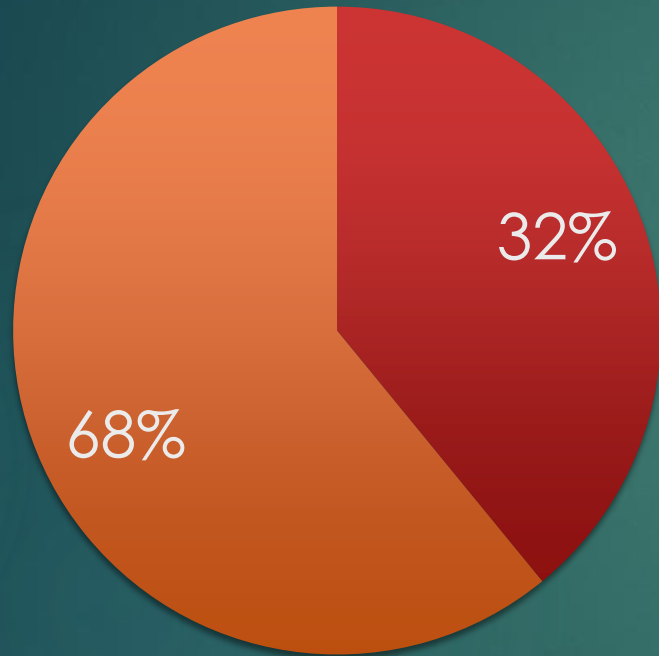
– Perusopetuslaki 4a §

- ▶ Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus ensisijaisesti omassa lähikoulussa tai esiopetuksen järjestämispäikassa.
- ▶ Sairaalan sijaintikunnalla **velvollisuus** järjestää opetus **sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle**.
- ▶ Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole tämän tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista.
- ▶ → käytännössä avo-oppilaana oleminen!

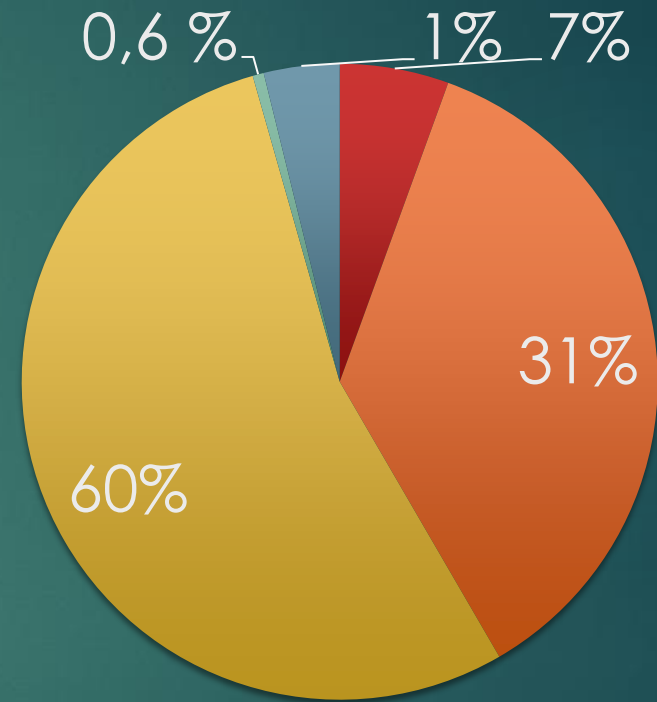
Sairaalaopetus Suomessa

- ▶ 25 sairaalaopetusyksikköä
 - ▶ Yliopistolliset sairaalat, sairaanhoitopiirien keskussairaalat, yksittäiset muut suuret sairaalat
 - ▶ Kolmessa sairaanhoitopiirissä ei ole omaa sairaalaopetusyksikköä (Ahvenanmaa, Länsi-Savo, Länsi-Pohja), vaan näissä käytetään muissa sairaanhoitopiireissä sijaitsevien sairaalaopetusyksiköiden palveluja.
- ▶ Päivittäin sairaalaopetuksessa n. 900 oppilasta, vuositasolla n. 3500 oppilasta.
- ▶ Opettajia 187, ohjaajia 125 (Sairaalaopetuksen konsultaatiotyön kehittämishankkeen ajaksi 1.8.2021-31.12.2023 sairaalaopetukseen on palkattu lisäksi 56 konsultoivaa työtä tekevää opettajaa) (tiedot 23.11.23)

Sairaalaopetuksen oppilaat valtakunnallisesti

■ osasto-oppilaat ■ avo-oppilaat

■ Somaattinen ■ Lastenpsykiatrinen
■ Nuorisopsykiatrinen ■ Neurologinen
■ Muu osasto

Sairaalaopetuksen tilannekuva HYKS alueella

▶ Yksiköt HYKS alueella

- ▶ Ekparkens skola (Raseborg) Finno skola (Esbo), Kalliomaan koulu (Tuusula), Keinumäen koulu (Espoo), Sophie Mannerheimin koulu (Helsinki) Viertolan koulu (Vantaa), Zacharias Topeliusskolan (Helsingfors), Kanervikon koulu (Lahti), Tähteenkadun koulu (Kouvola), Saimaan koulu (Lappeenranta)

▶ **Lastenpsykiatria**

- ▶ Lastenpsykiatrian potilaista poikia valtakunnallisesti 73 %
- ▶ Pulmat usein käyttäytymisessä ja väkivaltaisuuudessa (haastava käytös)
- ▶ Osasto-oppilaat (syömishäiriöt kasvussa)

Alakoulussa oireilu usein ulospäin

- ▶ tunne-elämän säätelyn vaikeudet, tarkkaavuuden vaikeudet, levottomuus, aggressiivisuus, ahdistuneisuus, neuropsykiatriset pulmat, traumat, autismikirjo piirteet, PDA, haastava käytös

▶ Nuorisopsykiatria

- ▶ Nuorten mielenterveyshäiriöt: ahdistuneisuus, masentuneisuus, itsetuhoisuus, käytösoireilu, syömishäiriöt, sukupuoli-identiteetti (osasto-oppilaat)
- ▶ Yläkoulussa oireilu usein sisäänpäin
 - ▶ ahdistus, depressio, fobiat, psykoottistasoiset häiriöt, traumat, neuropsykiatriset pulmat, tunne-elämän häiriöt, käytöshäiriöt, **kotiin jäävät**

▶ Neurologia

- ▶ Valtakunnallisesti varsin vähäinen kokonaisuudessa

- ▶ ***Osa lapsista ja nuorista voi niin huonosti, että koulutyö ja oppiminen on käytännössä pysähtynyt → koko koulunkäynti tuntuu vaikealta***

EKPARKENS SKOLA

RASEBORG (EKENÄS)

Sjukhusundervisning

Skolan ordnar grundläggande utbildning för samtliga elever på Raseborgs ungdomspsykiatriska dagenheter, samt för en del elever med vårdkontakt till sjukvårdsdistriktets barn- eller ungdomspsykiatriska polikliniker.

- Två enheter
- Nära samarbete med elevernas hemskolor, ungdomspsykiatriska dagenheter och barn- och ungdomspsykiatriska polikliniker samt flera andra samarbetspartners.
- Bör finnas en passande grupp för eleven
- Vissa ämnen kan vara på hemskolan (ex valbara ämnen)
- Intervallperiod innan eleven återvänder till hemskola och uppföljning vid behov.
- 126h lärartidresurs
- Konsulthjälp då någon ringer, men finns ingen specifik resurs till det.

Tammipuiston koulu, Raasepori

Sairaalakoulu

Koulu antaa opetusta Raaseporin nuorisopsykiatrisen päiväyksikön oppivelvollisuusikäisille oppilaille ja oppilaille, joilla on hoitokontakti lasten- tai nuorisopsykiatriseen poliklinikkaan oman sairaanhoitopiirimme alueella.

- Koululla on kaksi yksikköä; Tammiharjun yksikkö ja Höijersgårdenin yksikkö.
- Kaksikielinen koulu
- Tiivis yhteistyö kotikoulujen, nuorisopsykiatrisen päiväyksikön, psykiatrisen avohuollon sekä monien muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Oppilas voi opiskella joitakin aineita kotikoulussa (esim. valinnaisia aineita).
- Harjoittelujakso kotikoulussa ennen oppilaan palaamista kotikouluun, jonka jälkeen seuranta tarvittaessa.
- Konsultointiapu tarpeen tullen, Erillistä resurssia toiminnalle ei ole.

EKPARKENS SKOLA

RASEBORG (EKENÄS)

Sjukhusundervisning

Ekåsens enhet

Tvåspråkig skola, betjänar alla sjukvårdsdistriktets kommuner. I praktiken Hangö, Ingå, Lojo, Sjundeå, Karkkila och Raseborg.

14 elevplatser

Kriterier för plats:

- Kontakt till den psykiatriska polikliniken eller en plats på Raseborgs ungdomspsykiatriska dagenhet
- Hemskolans trestegsstöd är givet, men icke tillräckligt.

Personal:

3 specialklasslärare
1,5 skolgångshandledare

Höijersgårdens enhet

Resursklasser

En finsk- och en svenskspråkig grupp
Båda resursklasserna har 5+1 elevplatser

Kriterier för plats:

- Om inte vårdkontakt finns, skall den påbörjas.
- Hemskolans trestegsstöd är givet, men icke tillräckligt

Personal:

2 specialklasslärare
2 skolgångshandledare
En sjukskötare

Finno skola, Esbo

- Hallinnollisesti Finno skolan alaisuudessa
- Opetustilat Keinumäen koulun yhteydessä Jorvin sairaala-alueella
- 2 erityisluokan opettajaa ja yksi koulunkäyntiavusta
- Oppilaat pääasiassa terveydenhuollon avopalveluiden piirissä, osastojaksot lyhyitä
- Suunnitelmallista yhteistyötä oppilaan lähikoulun kanssa
 - ▶ →mahdolliset integroinnit aina omaan lähikouluun
- Konsultaatiota tarjottu Espoon sisällä mahdollisuuksien mukaan
 - ▶ →kehittämistyö käynnissä hankkeen raameissa
- Vahvuutena osaava henkilökunta ja hyvä yhteistyö suomenkielisen sairaalakouluopetuksen kanssa
- Haasteena verkostoyhteistyön vähäisyys ruotsinkielisten sote-palveluiden ollessa erittäin haavoittuvaisia

Kalliomaan koulu

- ▶ Oppilaita 35-40 päivittäin, viime lukuvuoden aikana konsultaation piirissä 120, koulun tukijaksoilla 29, avohoidollisessa yksikössä 101 oppilasta
 - ▶ Kolme yläkoulun ryhmää
 - ▶ Yksi alakoulun ryhmä 5.-6.-luokkalaisille
 - ▶ Kaksi ryhmää nuorten tehostetun avohoidon yksikössä hoidossa oleville nuorille
- ▶ Moniammatillinen ALVA-konsultaatio
- ▶ Avoluokat ja ALVA-konsultaatio palvelee Nurmijärven, Tuusulan, Järvenpään ja Pornaisten lapsia ja nuoria

Kalliomaan koulu, Tuusula

- ▶ **Oppilaaksiotto pitkäaikaispaikoille (lukuvuoden mittainen)**
 - ▶ Yhteistyössä lasten- ja nuorisopsykiatrian asiantuntijoiden kanssa
 - ▶ Oppilaan asiaa on käsitelty ALVA-konsultaatiossa
 - ▶ Pedagoginen selvitys, jossa on kuvattu oppilaan omassa koulussa saama tuki
 - ▶ Lähetete erikoissairaanhoidosta tai perheneuvolasta
- ▶ **Valinnassa edellytetään**
 - ▶ Aktiivista hoitosuhdetta erikoissairaanhoidon
 - ▶ Erityisen tuen päätöstä
 - ▶ Huoltajan, oppilaan ja kotikunnan sitoutumista
- ▶ **Hakeutuminen tukijaksoille (jatkuva haku, jakson pituus määräytyy yksilöllisesti)**
 - ▶ Yhteistyössä ALVA-konsultaation, oppilaan hoidon ja kunnan yhteyshenkilöiden kautta

[Kalliomaan koulun kotisivut](#)

Kanervikon koulu, Lahti

- ▶ Kanervikon koulu tuottaa sairaalaopetusta Päijät-Hämeen alueelle, kymmenelle kunnalle. Koulu toimii kahdessa toimipisteessä, keskussairaalan vieressä ja Lahden keskustassa.
- ▶ Koulupaikkoja 42, joista kuusi lastenpsykiatrian potilaille.
- ▶ Henkilökunta rehtori, seitsemän erityisluokanopettajaa, neljä koulunkäynninohjaajaa ja kaksi konsultoivaa erityisopettajaa.
- ▶ Oppilaita nuorisopsykiatrian osastolta, lastenpsykiatrian poliklinikalta, lastenneurologian poliklinikalta, nuorisopsykiatrian poliklinikalta sekä lastentautien osastolta.
- ▶ Oppilas säilyttää oman koulupaikkansa sairaalaopetuksen aikana.

Keinumäen koulu, Espoo

- ▶ Oppilaita 80-85
 - ▶ Sairaalaopetus luokat 1-9 (8 pienluokkaa)
 - ▶ Yläkoulun kuntouttavat pienluokat (3 pienluokkaa (espoolaisille))
 - ▶ Jalkautuva etappiopetus (espoolaisille)
 - ▶ Konsultaatiotoiminta
-
- ▶ Koulu on turvallinen, ammatillinen ja aikuisjohtoinen yhteisö, jossa aikuiset ovat läsnä oppilaille ja toisilleen arjessa, jossa oppilaita ohjataan kohti omia vahvuuksiaan, uskomaan omiin kykyihinsä sekä ottamaan askeleita kohti sitä, mikä on haastavaa.

Keinumäen koulu, Espoo

Oppilaaksiotto

- ▶ Oppilaan nykyisen koulun tukitoimien tulee olla käytössä riittävän monipuolisesti ja tukitoimien vaikutusta on arvioitu riittävän pitkän ajan (esim. oppimisen tuen ryhmän seuranta). Oppilaan tukitoimien ja arvio tukitoimien vaikutuksista tulee olla kirjattuna oppilaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin.
- ▶ Keinumäen sairaalakoulun rehtoria tai konsultoivaa opettajaa on konsultoitu
- ▶ Oppilaan erikoissairaanhoidon hoitotiimi arvioi yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilaan nykyisen koulun kanssa mahdollista hakeutumista sairaalakoulun oppilaspaikalle.
- ▶ Oppilas säilyttää oman koulupaikkansa sairaalaopetuksen aikana

Valinnassa edellytetään

- ▶ Vakiintunutta ja aktiivista erikoissairaanhoidon hoitosuunnitelmaa (psykiatrinen avohoito tai osastohoito)
- ▶ Moniammatillisen tiimin arviota siitä, että sairaalaopetus tukee oppilaan hoitoa ja kokonais kuntoutumista ja että oppilaan asianmukaista opetusta ei voida järjestää omassa koulussa.
- ▶ Huoltaja on sitoutumista lapsen/nuoren hoitoon ja koulunkäynnin tukemiseen sairaalakoulussa
- ▶ Yhteystiedot: <https://www.espoo.fi/fi/keinumaen-koulu>

Saimaan koulu, Lappeenranta

- ▶ Alakoulussa on 8 ja yläkoulussa 14 oppilaspaikkaa. Alakoulun oppilaat ovat kaikki avio-oppilaita, yläkoulun puolella neljä oppilasta tulee osastotaustalla, muut avo-oppilaina.
- ▶ Koulunkäynnistä huolehtii 5 erityisluokanopettajaa, 2 koulunkäynninohjaajaa ja psykiatrinen sairaanhoitaja. Lukuvuosina 2021-2022 ja 2022-2023 on Etelä-Karjalan hyvinvointialueella toiminut Saimaan koulun alaisuudessa kaksi konsultoivaa erityisluokanopettajaa.
- ▶ Saimaan koulussa annetaan opetusta Etelä-Karjalan yhdeksän kunnan alueella psykiatrisessa hoidossa oleville oppilaille.
- ▶ Jokaisella oppilaalla on lasten- tai nuorisopsykiatrialta vastuuhenkilö, joka on hoidon asiantuntija oppilasta koskevista asioista.
- ▶ Jakson pituus suunnitellaan yksilöllisesti.
- ▶ Jakson aikana tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajien, oppilaan oman koulun ja moniammatillisen tiimin kanssa.

Sophie Mannerheimin koulu, Helsinki

- Omia oppilaita 108, vuosiluokat 1-9.
- Sairaalaopetuksessa oppilaita vuosittain noin 400, vuosiluokat 1-9, oppilaita koko Suomesta. HUS- nuorten ja lastenpsykiatria, Uusi lastensairaala.
- 4 toimipistettä
- Konsultaatiotoiminta

***Erilaiset oppijat, liikkuvat ja pomppivat,
yhdessä opiskellen, ihmetellen - hymyillen, kohti
tulevaisuutta.***

Sophie Mannerheimin koulu - kasvun paikka kaikille

Sophie Mannerheimin koulu, Helsinki

Oppilaaksiotto

Sophie Mannerheimin koulun oppilaaksiotto tehdään Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Oppilaan erikoissairaanhoidon hoitotiimi arvioi yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilaan nykyisen koulun sekä Kaskon erityissuunnittelijan kanssa mahdollista hakeutumista Sophie Mannerheimin kouluun.

Valinnassa edellytetään

Erikoissairaanhoidon hoitosuunnitelmaa (psykiatrinen avohoito) sekä moniammatillisen tiimin arviota siitä, että opiskelu Sophie Mannerheimin koulussa tukee oppilaan hoitoa ja kokonaiskuntoutumista ja että oppilaan asianmukaista opetusta ei voida järjestää omassa koulussa.

Yhteystiedot: [Sophie Mannerheimin koulu](#)

Viertolan koulu, Vantaa

Vantaan polikliininen opetus

Polikliininen opetus on tarkoitettu vantaalaisille lasten- tai nuorisopsykiatrista tukea tarvitseville perusopetusikäisille oppilaille, joiden koulunkäynti ei tukitoimista huolimatta onnistu oppilaan omassa lähikoulussa.

- **Polikliiniset luokat osana Viertolan koulua**

- **Oppilaspaikkoja 42**

- **Opetusryhmiä 6**, joista 3 ala-, 3 yläkoululuokkaa

Henkilökunta:

- kuusi erityisluokanopettajaa, kuusi oppilashoitajaa/koulunkäyntiavustajaa sekä erityisopettaja. Uutena lisäksi konsultoiva erityisluokanopettaja.

Viertolan koulu , Vantaa

Oppilaat otetaan hallinnollisesti Viertolan koulun oppilaiksi.

- ▶ - oppilaaksi haetaan hoitavan tahon lähetteellä ja kaikki oppilaat avohoidon asiakkaita.
- ▶ - päätöksen oppilaspaikoista tekee moniammatillinen oppilaaksiottokokous vuosittain keväällä sekä täydentävänä joulukuussa.

Edellytyksenä oppilaspaikalle:

- ▶ - oppilaalla on aktiivinen hoitokontakti lasten- tai nuorisopsykiatriseen hoitotahoon.
- ▶ - oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös.

- ▶ Hoitavina tahoina yläkouluikäisillä toimii kolme nuorisopsykiatrian poliklinikkaa.
- ▶ Alakouluikäisillä hoitavina tahoina kaksi yksikköä.

Suurena haasteena viimeisten vuosien aikana on ollut nuorisopsykiatrian poliklinikoiden jatkuva lääkärivaje.

Zacharias Topeliusskolan, Helsingfors

- I **allmänundervisningen** (Aina) finns närskola för elever i årskurserna 1-5.
- I **smågrupperna** (Toini) undervisas elever med funktionsvariation och/eller autism. Eleverna får undervisning enligt verksamhetsområde, eller undervisning enligt individuella mål i sin egen specialklass.
- ▶ Dessutom erbjuds **specialklassundervisning** för Helsingfors-elever med vårdkontakt genom hela grundskolan.
- ▶ Specialundervisning i liten grupp för elever inom krävande särskilt stöd och med aktiv vårdkontakt, ges i Toppans Eva-klasser:
 - ▶ lågklass elever i skolhuset på Stenbäcksgatan
 - ▶ högklass elever som av någon anledning inte kan gå kvar i eller slutföra grundskolan i sin egen närskola i Dagmarsgatans enhet
- ▶ KONTAKT: <https://www.hel.fi/peruskoulut/sv/skolor/zacharias-topeliusskolan/kontakt/>

Tähteenkadun koulun Sairaalamäen opetusyksikkö, Kouvola

- ▶ Neljä pienryhmää: vuosiluokat 1-4, 3-6 sekä kaksi 6-9-luokkaa
- ▶ Oppilaspaikkoja 28
- ▶ Osasto-oppilaat tulevat pääasiassa Kymenlaakson - ja joskus naapurihyvinvointialueelta.
- ▶ Avo-oppilaat tulevat sovitun jakson ajaksi (n. 8-10 vkoa) Kouvolan kaupungin hallinnollisella päätöksellä.

Konsultatiivinen sairaalaopetus, OKM-hanke 1.8.2021-31.12.2023

- ▶ Konsultatiivista sairaalaopetusta **kehitetään** alueellisesti sekä kansallisesti Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella 1.8.2021-31.12.2023
- ▶ Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä kokonaisrahoitus on lähes 7 milj. , joka jakautuu 21 hankerahoitusta hakeneen sairaalaopetusyksikön sekä kansallisen koordinaation kesken
- ▶ Avustuksen saaminen edellytti sitoutumista sairaalaopetuksen kehittämiseen liittyvään tutkimushankkeeseen osallistumista

Konsultatiivinen sairaalaopetus, OKM-hanke 1.8.2021-31.12.2023

KANSALLINEN TAVOITE: Lisätä ja kehittää konsultatiivista sairaalaopetusta nykytilanteeseen verrattuna

TOIMINTAMALLI:

Ennaltaehkäisevä ja tilannearviokonsultaatio
(yksittäisen oppilaan koulunkäyntiin liittyvää)

Sairaalaopetuksen pedagoginen konsultaatio
(yleiset opetusjärjestelyt, ei yksittäistä oppilasta koskevaa)

ALUEELLINEN TAVOITE: Lähikoulujen osaamisen laajentaminen sekä vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden monialaisen tuen ja sen rakenteiden vahvistaminen. Yhteistyön kehittäminen. Ennaltaehkäisevän työn ja korjaavien toimenpiteiden miettiminen yhteistyökumppanien kanssa.

Konsultatiivinen sairaalaopetus

- ▶ **Taustaa:** Avo-opetuksen lisääntyminen, oppilaat asuvat kotonaan ja käyvät lähikoulua
- ▶ **Tarjotaan lähikouluille:** sairaalaopetuksen keinoja, toimintatapoja ja osaamista
 - ▶ Syrjäytymisen ehkäisy ja kouluun kiinnittäminen
 - ▶ Yksittäiseen oppilastilanteeseen liittyvä konsultaatio, työryhmän konsultaatio, koulutukset
 - ▶ Tilanteen jäsentäminen yhdessä työryhmän kanssa, verkostotyön tuki
 - ▶ Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetusjärjestelyjen suunnittelu
 - ▶ Ulkopuolisena asiantuntijana toimiminen

Sairaalaopetuskonsultaatio

jatkuva tutkimus

[Vaativa monialainen tuki - tutkimus ja kehittäminen \(VAATU\) - UEFCConnect](#)

- ▶ **lv 2021–2022:** 6 146 konsultaatiota
- ▶ **lv 2022–2023, 8/22–4/23:** n 4022 konsultaatiota
- ▶ **yhteensä** konsultoitu n. 6000 eri oppilasta
- ▶ kouluikämyttömyys, itsetuhoisuus, ahdistuneisuus, oppilaiden tarpeen ja riittämättömän tuen ongelmat (nk. nepsy-pulmat)

(Huusko, Äärelä)

Lisätietoa sairaalaopetuksesta sekä muista vaativan tuen toimijoista

Tanja Äärelä (LaY) ja Jyrki Huusko (UEF):

Sairaalaopetus, Elmeri-koulut ja valtion koulukotikoulut - Kolmen vaativan erityisen tuen toimijan tilannekuva osana VIP-verkoston kehittämistä.

Opetushallitus, raportit ja selvitykset 2:2021

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/sairaalaopetus-elmeri-koulut-ja-valtion-koulukotikoulut>

